

CRNA GORA

AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE I POŠTANSKU DJELATNOST

TEL. + 382 (0)20 406-700

FAX: + 382 (0)20 406-702

E-MAIL: ekip@ekip.me

www.ekip.me

Br.0102-5720/1

Podgorica 19.11.2013.godine

Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, na osnovu člana 8, 19 i 43, a u vezi sa članom 40- 50 Zakona o elektronskim komunikacijama („Sl.list Crne Gore“, broj 50/08, 53/09, 70/09, 40/10, 49/10, 32/11 i 40/11) , člana 202 Zakona o elektronskim komunikacijama (Sl.list Crne Gore br. 40/13) i člana 196 Zakona o opštem upravnom postupku („Sl.list Crne Gore“, broj 60/03), Odluke Agencije o pokretanju drugog kruga analize tržišta («Sl.list Crne Gore,» broj.9/2013), Odluke o prihvatanju sprovedenih aktivnosti Crnogorskog Telekom A.D. na Projektu računovodstvenog odvajanja i troškovnog računovodstva za 2012 godinu broj 0102-4739/2 od 26.09.2013. godine, Odluke o usvajanju dokumenta “Analiza tržišta poziva koji potiču iz javne telefonske mreže i koji se pružaju na fiksnoj lokaciji – veleprodajni nivo” broj 0102-5718/1 od 19.11.2013.godine, po pribavljenom Mišljenju Agencije za zaštitu konkurencije broj 02-215/2-13 od 13.11.2013 godine, u postupku odredjivanja operatora sa značajnom tržišnom pozicijom, na sjednici Savjeta održanoj dana 19.11.2013.godine, donijela je

RJEŠENJE

1. Crnogorski Telekom A.D Podgorica se određuje kao operator sa značajnom tržišnom snagom na tržištu poziva koji potiču iz javne telefonske mreže i koji se pružaju na fiksnoj lokaciji – veleprodajni nivo.
2. Operatoru iz stava 1. ovog Rješenja određuju se sledeće regulatorne obaveze:
 - 2.1. Obaveza omogućavanja pristupa elementima mreže i njihovog korišćenja,
 - 2.2. Obaveza obezbeđivanja jednakog tretmana-nediskriminatorsnost,
 - 2.3. Obaveza obezbeđivanja preglednosti-referentna interkonekciona ponuda,
 - 2.4. Obaveza odvajanja računovodstvenih evidencija,
 - 2.5. Obaveza nadzora cijena i troškovnog računovodstva.

3. Operator iz stava 1 ovog Rješenja obavezan je izvršiti regulatorne obaveze određene stavom 2, tačka 2.1. u roku od 30 dana od dana prijema rješenja.
4. Operator iz stava 1 ovog Rješenja obavezan je izvršiti regulatorne obaveze određene stavom 2, tačkom 2.2 i 2.3 dispozitiva u roku od 90 dana od dana prijema rješenja.
5. Operator iz stava 1 ovog Rješenja obavezan je u sklopu regulatorne obaveze iz stava 2 tačke 2.5.
 - izmijeniti jediničnu cijenu lokalne originacije sa 0.0093€/min na 0.0077€/min
 - Izmijeniti jediničnu cijenu single transit originacije sa 0.0107€/min na 0.0101€/min

u roku od 90 dana od dana prijema ovog rješenja.

Agencija može pristupiti utvrđivanju cijena relevantnih usluga na osnovu Revidiranih regulatornih godišnjih finansijskih izvještaja u periodu do naredne analize relevantnog tržišta.

6. Operator iz stava 1 ovog Rješenja obavezan je u cilju ispunjenja regulatornih obaveza određenih stavom 2 tačka 2.3. i 2.4., nastaviti sa implementacijom računovodstvenog odvajanja i troškovnog računovodstva, na način i u rokovima propisanim dokumentom Agencije "Metodologija računovodstvenog odvajanja i troškovnog računovodstva", koji dokument je sastavni dio ovog rješenja.
7. Način i uslovi sprovođenja obaveza iz stava 2 ovog Rješenja propisan je dokumentom " Analiza tržišta poziva koji potiču iz javne telefonske mreže i koji se pružaju na fiksnoj lokaciji – veleprodajni nivo ", koji je sastavni dio ovog Rješenja.
8. Žalba na rješenje ne odlaže njegovo izvršenje.

O B R A Z L O Ž E N J E

Zakonom o elektronskim komunikacijama („Sl.list Crne Gore“, broj 50/08) , članom 8 tačka 18. propisana je, između ostalih, nadležnost Agencije da vrši nadzor tržišta, utvrđuje operatore sa značajnom tržišnom snagom i preduzima preventivne mjere za spriječavanje negativnih efekata značajne tržišne snage operatora.

Shodno članu 41. i 42 Zakona o elektronskim komunikacijama, Savjet Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost(u daljem tekstu: Agencija), na sjednici od 05.02.2013.godine je donio Odluku o pokretanju drugog kruga analiza relevantnih tržišta. Članom 43 stav 3 Zakona propisano je da Agencija prilikom ponovnog određivanja operatora sa značajnom tržišnom snagom vrši analizu tržišta u skladu sa članom 42 stav 1 Zakona. Smjernicama Evropske komisije o definisanju i analizi relevantnih tržišta, predviđeno je da se postupak analiza relevantnih tržišta treba sprovoditi periodično u cilju praćenja tehnoloških i strukturnih promjena u sektoru. Pomenutom Odlukom su određena relevantna tržišta usluga na kojima se sprovodi drugi krug analiza tržišta, u cilju ponovnog određivanja operatora sa značajnom tržišnom snagom.

Tržište poziva koji potiču iz javne telefonske mreže i koji se pružaju na fiksnoj lokaciji – veleprodajni nivo, koje je predmet ove analize, dio je važeće Preporuke, što znači da je Evropska komisija zaključila da su na ovom tržištu zadovoljeni uslovi iz Testa tri kriterijuma, te da je tržište podložno *ex ante* regulaciji u većini zemalja Evropske unije.

Agencija je u sprovođenju postupka analize tržišta, , naročito vodila računa o primjeni Smjernica Evropske komisije za nacionalna regulatorna tijela o definisanju i analizi relevantnih tržišta, kao i primjeni Preporuke Evropske komisije o relevantnim tržištima koja podliježu *ex ante* regulaciji.

Zakon o elektronskim komunikacijama ("Sl. list CG", br. 40/13) u pogledu utvrđivanja operatora sa značajnom tržišnom pozicijom, nametanja regulatornih mjera, propisuje ista ovlašćenja Agencije kao i Zakon o elektronskim komunikacijama („Sl.list Crne Gore“, broj 50/08, 53/09, 70/09, 40/10, 49/10, 32/11 i 40/11), tako da se ovaj postupak shodno članu 202 Zakona o elektronskim komunikacijama ("Sl. list CG", br. 40/13) nastavlja po starom zakonu.

Shodno članu 41 i 42 Zakona o elektronskim komunikacijama, Savjet Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost je, po predhodno pribavljenom mišljenju Uprave za zaštitu konkurencije i nakon sprovedenog konsultativnog procesa, na sjednici od 31.03.2011.godine donio Odluku o relevantnim tržištima usluga koja su predmet provjere ispunjenosti testa tri kriterijuma («Sl. list Crne Gore,» broj 19/11).

Na bazi sprovedenog postupka definisanja relevantnog tržišta, Agencija za elektronske telekomunikacije je utvrdila da se relevantno tržište započinjanja (originacije) poziva iz javnih komunikacionih mreža koja se pruža na fiksnoj lokaciji- veleprodajni nivo, sastoji od sledećih usluga:

- usluga započinjanja (originacije) poziva iz mreže Crnogorskog Telekom-a i Mtel-a za potrebe terminacije na brojeve krajnjih korisnika, uključujući originaciju koja se pruža za sopstvene potrebe;
- usluga započinjanja (originacije) poziva za usluge izbora operatora;
- usluga započinjanja (originacije) poziva za pristup brojevima operatora, uključujući pristup brojevima za dial-up, brojevima za usluge sa dodatom vrijednošću, usluge posebnih službi, usluge hitnih službi i usluge od društvenog značaja u mreži drugog operatora.

Takođe, Agencija je odredila da je relevantno geografsko tržište za pružanje navedenih usluga u opsegu nacionalno, s obzirom da su identični preovlađujući uslovi konkurencije, pravni i regulatorni okvir i cjenovna politika na čitavoj teritoriji Crne Gore.

Agencija je postupak analize relevantnog tržišta sprovela u cilju ocjene stepena konkurentnosti na određenom relevantnom tržištu, odnosno, procjene da li postoje operatori sa značajnom tržišnom snagom na određenom relevantnom tržištu.

Dominantna pozicija na tržištu podrazumijeva da operator, bilo pojedinačno bilo udruživanjem sa drugim subjektima na tržištu, ima značajnu tržišnu snagu ako samostalno ili zajedno sa ostalim operatorima na određenom relevantnom tržištu ima takav ekonomski uticaj koji mu omogućava značajan stepen nezavisnosti u odnosu na njegove konkurente i korisnike. Na taj način se smanjuje efektivna konkurentnost na relevantnom tržištu, pa je Agencija primorana da reaguje nametanjem određenih obaveza operatorima za koje se utvrdi da imaju značajnu tržišnu snagu.

Član 40 stav 2 Zakona o elektronskim komunikacijama definiše da jedan operator ima značajnu tržišnu snagu u skladu sa ovim zakonom, ako samostalno ili zajedno sa drugim operatorima ima dominantan položaj, odnosno položaj koji mu omogućava ponašanje nezavisno od konkurenata, svojih pretplatnika i potrošača. Istim članom su definisani i kriterijumi koji se uzimaju u obzir prilikom procjene pojedinačne tržišne snage.

Pri procjenjivanju da li Crnogorski Telekom ima značajnu tržišnu snagu, Agencija je uzela u obzir neke od kriterijuma sadržanih u članu 40. Zakona, a koji najbolje odražavaju specifičnosti posmatranog relevantnog tržišta i to: tržišno učešće operatora na relevantnom tržištu, kontrola infrastrukture čiji se obim ne može lako udvostručiti, kompenzaciona kupovna moć drugih operatora, ekonomija obima, ekonomija širine, stepen vertikalne integracije, prepreke razvoju konkurencije

Nakon utvrđivanja i određivanja relevantnog tržišta, Agencija je, u skladu sa Zakonom o elektronskim komunikacijama, prikupljenim podacima i usvojenom Metodologijom za sprovođenje postupka analize relevantnog tržišta, procijenila da postoji na konkretnom tržištu operator sa značajnom tržišnom snagom koji ima mogućnost da se ponaša nezavisno od konkurencije, korisnika usluga i potrošača. Naime, prethodnom analizom tržišta (prije tri godine) i sadašnjom analizom tržišta je određen operator sa značajnom tržišnom pozicijom tj. Crnogorski Telekom.

Tržišno učešće je mjerilo relativne veličine nekog operatora, odnosno pružaoca usluge na relevantnom tržištu, izračunato na način da se utvrdi procenat u kojem taj operator učestvuje u ukupnoj proizvodnji i/ili prodaji nekog proizvoda i/ili usluge na relevantnom tržištu u određenom vremenskom periodu.

Tržišno učešće se najčešće koristi kao indikator tržišne snage. Iako, u skladu sa Smjernicama Evropske komisije, visoko tržišno učešće nije samo po sebi dovoljna mjera kako bi se utvrdilo postojanje značajne tržišne snage na nekom relevantnom tržištu, malo je vjerovatno da će operator koji nema značajno tržišno učešće imati značajnu tržišnu snagu. Prema tome, operator čije tržišno učešće ne premašuje 25% vjerovatno neće imati značajnu tržišnu snagu na relevantnom tržištu i u skladu s tim, operator čije tržišno učešće premašuje 50% je sam po sebi, osim u izuzetnim slučajevima, dovoljan dokaz postojanja značajne tržišne snage.

Možemo smatrati da operator na određenom tržištu ima značajno tržišno učešće ukoliko je isti stabilan kroz određeni vremenski period. S druge strane, promjenjivo tržišno učešće su pokazatelji smanjivanja tržišne snage na relevantnom tržištu, a promjene u tržišnim učešćima ogledaju se u promjenama koje su vidljive kroz promjene u prihodu ili broju usluga, koje operator nudi na tržištu.

S obzirom da ovo relevantno tržište uključuje i usluge samosnadbijevanja za pružanje usluge originacije poziva na veleprodajnom nivou od strane mrežnih operatora Crnogorskog Telekom-a, Mtel-a i IPMONT-a, izračunavanje tržišnog učešća se ne može bazirati na prihodima, jer u tom dijelu na tržištu ne postoje komercijalne aktivnosti, već isključivo na podacima o obimu odlaznog saobraćaja.

Agencija je izračunala tržišno učešće operatora na veleprodajnom tržištu usluge započinjanja (originacije) poziva prema broju odlaznih poziva i prema trajanju odlaznih poziva.

Tržišno učešće na osnovu broja odlaznih poziva Crnogorskog Telekom-a na relevantnom tržištu je iznosilo 99,14% 2010.g., M:Tel-a 0,79% i IPMONT-a 0,07%.

2011.g. tržišno učešće Crnogorskog Telekom-a je 98,11%, M:Tel-a 1,74% i IPMONT 0,15%. Takodje u 2012.g. tržišno učešće Crnogorskog Telekom-a iznosi 98,45%, M:Tel-a 1,50% i IPMONT-a 0,05%, iz čega je jasno vidljivo postojanje značajne tržišne snage Crnogorskog Telekom-a na navedenom relevantnom tržištu.

Kod analize relevantnog tržišta na bazi kriterijuma "Kontrola infrastrukture čiji se obim ne može lako udvostručiti", razmatra se da li operator koristi i/ili kontroliše elektronsku komunikacionu mrežu, čija bi izgradnja bila otežana i ekonomski neopravdana potencijalnoj konkurenciji, ne samo zbog visokih i većinom nenadoknadivih troškova ulaganja, već i zbog nemogućnosti dobijanja potrebnih dozvola za izgradnju sopstvene pristupne infrastrukture. Dakle, operator koji kontroliše elektronsku komunikacionu mrežu kreira značajnu barijeru uvođenju konkurencije na relevantno tržište.

Agencija je mišljenja da ulazak na veleprodajno tržište usluge započinjanja (originacije) poziva zahtijeva značajna ulaganja u izgradnju sopstvene pristupne mreže, jer je to jedini način da se usluga ponudi na veleprodajnoj osnovi ili da se usluga koristi za vlastite potrebe, a samim tim sa sobom nosi i velike nenadoknadle troškove što predstavlja ograničenje ulasku, buduci da obeshrabruje potencijalne operatore da uđu na navedeno relevantno tržište.

Crnogorski Telekom nadzire infrastrukturu kod koje postoje velike prepreke razvoju infrastrukturne konkurencije što je još jedan pokazatelj da je Crnogorski Telekom A.D. operator sa značajnom tržišnom snagom na relevantnom tržištu.

Kod analize relevantnog tržišta na bazi „Kompenzacione kupovne moći drugih operatora“, razmatra se da li operator pruža veleprodajne usluge određenim operatorima sa jakom pregovaračkom pozicijom, koji vrše značajan uticaj na nivo konkurentnosti i onemogućavaju operatoru da se ponaša nezavisno od konkurencije i krajnjih korisnika.

Kompenzaciona kupovna moć, proizlazi iz velikog učešća operatora u ukupnim prihodima operatora koji pruža određenu veleprodajnu uslugu. Takodje, kompenzaciona kupovna moć postoji kada operator određene veleprodajne usluge ima takvu ekonomsku snagu koja mu omogućava da u razumnom roku odgovori na povećanje cijena i preorijentiše se na nekog drugog operatora.

Medutim, činjenica je da u vremenskom razdoblju obuhvaćenim upitnikom, na bazi kojih podataka je radjena predmetna analiza, na relevantnom tržištu poziva koji potiču iz javne telefonske mreže i koji se pružaju na fiksnoj lokaciji- veleprodajni nivo, postoji samo alternativni operator (IPMONT) koji koristi veleprodajnu uslugu započinjanja

(originacije) poziva i ne može značajno uticati na ponašanje Crnogorskog Telekom, na način da sa svojom kompenzacionom kupovnom moći bude u takvoj pregovaračkoj poziciji da utiče na cijene usluge koju pruža Crnogorski Telekom A.D.

Crnogorski Telekom A.D. je jedini operator koji ima kompenzacionu kupovnu moć na analiziranom relevantnom tržištu, tako da se u odsustvu regulacije može ponašati nezavisno od konkurencije i korisnika.

Kod analize relevantnog tržišta na bazi kriterijuma „Ekonomije obima“, uzima se u obzir da li povećanje obima pruženih elektronskih komunikacionih usluga rezultira smanjenjem prosječnih troškova proizvodnje operatora. Mogućnost snižavanja troškova, povećanja produktivnosti i samim tim postizanja niskih cijena, čini važan izvor konkurentne prednosti na tržištima gdje je cjenovna konkurencija primarna. Operator koji uživa prednosti ekonomije obima ima konkurentsku prednost i stvara barijeru ulasku potencijalne konkurencije na relevantno tržište.

Crnogorski Telekom A.D. je dugo godina bio jedini operator koji je pružao pristup javno dostupnoj telefonskoj usluzi u fiksnoj mreži, samim tim i javno dostupnu telefonsku uslugu u fiksnoj mreži, krajnjim korisnicima na području Crne Gore i kao takav uživa prednosti ekonomija obima.

Kod analize relevantnog tržišta na bazi kriterijuma „Ekonomije širine“, razmatra se da li pružanje određenog broja usko povezanih usluga može rezultirati smanjenjem prosječnih troškova proizvodnje operatora.

Ekonomija širine postoji ako su ukupni troškovi proizvodnje dva ili više proizvoda manji nego proizvodnja istih proizvoda u odvojenim kompanijama. Ona reflektuje situaciju u kojoj se ostvaruju uštede do kojih dolazi objedinjavanjem velikog broja različitih aktivnosti unutar jedne kompanije korišćenjem zajedničkih inputa i zajedničkim unapređivanjem proizvodnje.

Ekonomije širine se odnose na potencijalne prednosti operatora dobijene ponudom različitih usluga zajedno. Crnogorski Telekom A.D. je kroz dugi niz godina razvio mrežu, pretežno okrenutu na pružanje javno dostupne telefonske usluge u fiksnoj mreži, na koju nadograđuje druge tipove elektronskih komunikacijskih usluga.

Crnogorski Telekom A.D. uživa prednosti ekonomija širine jer je istovremeno prisutan na više različitih tržišta i korisnicima objedinjeno pruža više različitih usluga putem iste mrežne infrastrukture, odnosno istih mrežnih elemenata.

Agencija smatra da postojanje ekonomije širine predstavlja prepreku ulasku operatorima koji tek ulaze ili namjeravaju ući na tržište pa je još jedan dokaz postojanja značajne tržišne snage Crnogorskog Telekom A.D.

Kod analize relevantnog tržišta na bazi kriterijuma „Vertikalne integracije“, analizira se da li na relevantnom tržištu postoji operator koji je prisutan na više različitih, vertikalno povezanih, veleprodajnih i maloprodajnih tržišta. Postojanje verikalne integracije se tretira kao zauzimanje značajne tržišne snage i pokušaj istiskivanja konkurencije sa potencijalno konkurentskog tržišta ili samo ometanje konkurencije pri ulasku na tržište. Vertikalna integracija se, u skladu sa Smjernicama Evropske komisije, tretira kao zauzimanje tržišne moci.

Crnogorski Telekom A.D. je vertikalno integrirani operator koji djeluje i na maloprodajnoj i na veleprodajnoj osnovi i na svim tržištima na kojima pruža usluge. Crnogorski Telekom A.D. raspolaže mrežnom infrastrukturom na cijelom području Crne Gore, vertikalna integracija i kontrola nad infrastrukturom pružaju mu ključnu prednost u odnosu na svoje konkurente na maloprodajnoj osnovi tako da mu na veleprodajnom tržištu, u odsustvu regulacije, omogućavaju iskorišćavanje značajne tržišne snage.

Zaključak je da Crnogorski Telekom ima visok stepen vertikalne integracije koji dodatno jača njegovu tržišnu poziciju i posljedično slabi tržišnu poziciju ostalih operatora na tržištu.

Agencija je sagledala sve potencijalne prepreke razvoju tržišne konkurencije, koje bi, u odsustvu ex ante regulacije, mogle negativno uticati na interese krajnjeg korisnika i odredila regulatorne obaveze koje će, saglasno članu 43 stav 2 Zakona o elektronskim komunikacijama, najefikasnije ukloniti uočene prepreke i zaštititi interese krajnjih korisnika.

Agencija smatra preprekom razvoju tržišne konkurencije svako ponašanje operatora sa značajnom tržišnom snagom koje je usmjereno na izbacivanje postojećih konkurenata sa tržišta, sprečavanje ulaska na tržište novim konkurentima ili svako postupanje suprotno interesima krajnjih korisnika.

S obzirom da postupak određivanja regulatornih obaveza, definisan novim regulatornim okvirom Evropske Unije i Zakonom o elektronskim komunikacijama, ne podrazumijeva da se zloupotreba statusa značajne tržišne snage stvarno desila, to će Agencija svaku prepreku smatrati kao za moguću pod određenim okolnostima. Takođe, Agencija smatra da regulatorne obaveze treba da imaju preventivno dejstvo i da, u skladu sa evropskom praksom, budu u skladu sa nacionalnim specifičnostima.

Shodno dokumentu ERG (06) 33, regulatorna praksa prepoznaje 27 uobičajenih prepreka razvoju tržišne konkurencije, zasnovanih na iskustvima regulatornih tijela, pri čemu regulatorna tijela imaju slobodu da prepoznaju moguće prepreke specifične za određenu državu koje su van tog okvira. Ovih 27 uobičajenih prepreka imaju svoju tržišnu i uzročno posledičnu dimenziju, a ogledaju se kroz: Prenošenje značajne tržišne snage operatora sa značajnom tržišnom snagom sa tržišta na kojem ima značajnu tržišnu snagu na susjedno vertikalno ili horizontalno tržište; Različita postupanja operatora sa značajnom tržišnom snagom, koja isti koriste kao sredstvo za zadržavanje statusa značajne tržišne snage (jačanje prepreka ulasku na određeno tržište); Postupanja koja se mogu svesti pod pojam "tipičnog monopolskog ponašanja" (*textbook monopoly behaviour*).

Prepoznavanje mogućih prepreka razvoju tržišne konkurencije je bitno zbog mogućnosti preventivnog djelovanja na svako postupanje koje je nije u skladu sa efikasnom tržišnom konkurencijom i interesima krajnjih korisnika. Preventivno djelovanje se realizuje putem izbora adekvatnih regulatornih obaveza, koje će najbolje riješiti prepoznate prepreke razvoju konkurencije na relevantnom tržištu.

Naime, prema mišljenju Agencije, uzrok značajne tržišne snage operatora ukazuje na postojanje prepreka tržišne konkurencije u odsustvu regulacije, pa bi blagovremeno nametanje regulatornih obaveza spriječilo prenošenje značajne tržišne snage na susjedna tržišta i povećanje prepreka ulasku na tržište. Time bi se pospješio ulazak na tržište i razvoj konkurencije. Ukoliko je na tržištu mala vjerovatnoća ulaska novih operatora uslijed prednosti prvog operatora, regulatorno tijelo je u obavezi da zaštiti interese krajnjih korisnika i pospješi efikasnost operatora sa značajnom tržišnom snagom.

S tim u vezi Agencija će, u cilju sagledavanja ukupnog ambijenta na tržištu i utvrđivanja uzroka značajne tržišne snage operatora, definisati moguće strukturalne i regulatorne prepreke, kako bi bila u mogućnosti da nametne adekvatne regulatorne obaveze operatoru sa značajnom tržišnom snagom.

Takođe, na tržištima gdje je ulazak novih operatora malo vjerovatan i gdje tržišna snaga ostaje nepromjenjiva zbog prednosti prvog ulaska na tržište (*first mover advantage*), Agencija mora zaštititi korisnike od postupanja suprotno njihovim interesima i neefikasnosti operatora sa značajnom tržišnom snagom.

Na osnovu sprovedene analize, Agencija je utvrdila da na relevantnom tržištu započinjanja (originacije) poziva iz javnih komunikacijskih mreža koje se pruža na fiksnoj lokaciji ne postoji efikasna tržišna konkurencija.

Nakon sprovedene analize relevantnog tržišta Agencija je konstatovala da je Crnogorski Telekom a.d. Podgorica, operator sa značajnom tržišnom snagom na tržištu

poziva koji potiču iz javne telefonske mreže i koji se pružaju na fiksnoj lokaciji – veleprodajni nivo.

U postupku analize tržišta, dokument " Analiza tržišta poziva koji potiču iz javne telefonske mreže i koji se pružaju na fiksnoj lokaciji – veleprodajni nivo " , bio je predmet javne rasprave u skladu sa članom 43 stav 7 Zakona o elektronskim komunikacijama.

Agencija je takodje u postupku koji je prethodio donošenju ovog rješenja, Crnogorskom Telekomu dostavila nacrt ovog rješenja na pismeno izjašnjenje, na koji način je omogućila Crnogorskom Telekomu, kao stranci u postupku, da se izjasni shodno članu 126 stav 1 i članu 129 stav 2 Zakona o opštem upravnom postupku

Nakon isteka roka za javne konsultacije pristigli komentari Crnogorskog Telekoma na dokument "Analiza tržišta poziva koji potiču iz javne telefonske mreže i koji se pružaju na fiksnoj lokaciji – veleprodajni nivo" i nacrt rješenja su pretežno bili u vezi tehničkih ispravki i ponavljanja stavova Agencije prisutnih u pomenutoj analizi tržišta.

Agencija je takodje, u skladu sa članom 42 stav 1 Zakona o elektronskim komunikacijama, u postupku analize predmetnog tržišta, dobila pozitivno Mišljenje Agencije za zaštitu konkurencije broj 02-215/2-13 od 13.11.2013 godine.

Agencija je shodno članu 43 i 48 Zakona o elektronskim komunikacijama naredila smanjenje cijena lokalne originacije i single transit originacije.

Naime, Agenciji je imala mogućnost da, shodno članu 48. Stav 5 Zakona o elektronskim komunikacijama, koristi metodologiju "benchmarking-a" tj. uporedjenja sa cijenama na uporedivim tržištima ili tržištima sa razvijenom konkurencijom, uzimajući uobzir specifičnosti domaćeg tržišta, za potrebe određivanja cijena iz stava 5 dispozitiva.

Agencija je naredila cijene iz stava 5 dispozitiva, na osnovu jediničnih cijena iskazanih u regulatornim finasijskim izvještajima (RFI izvještajima) Crnogorskog Telekoma, a koje su utvrđene nakon primjene troškovnog modela, nalazeći da su iste izračunate na osnovu troškova uz prihvatljivu stopu prinosa na investiciona ulaganja. U postupku javnih konsultacija Crnogorski Telekom je insistirao da bude primijenjena cijena koja se dobije nakon implementacije projekta računovodstvenog odvajanja i troškovnog računovodstva.

Nakon Odluke o prihvatanju sprovedenih aktivnosti Crnogorskog Telekoma A.D. na Projektu računovodstvenog odvajanja i troškovnog računovodstva za 2012 godinu broj 0102-4739/2 od 26.09.2013.godine, Crnogorski Telekom je dostavio izvještaj o jediničnim

cijenama, koji je baziran na istorijskom troškovnom računovodstvu (HCA) i potpuno raspodijeljenim troškovima (FAC), u kojem su dati podaci o jediničnim cijenama za servise iz stave 5 dispozitiva za 2011, 2012 godinu, kao i podaci o važećim cijenama.

RFI izvještaji Crnogorskog Telekom-a su odobreni Odlukom o prihvatanju sprovedenih aktivnosti Crnogorskog Telekom-a na Projektu računovodstvenog odvajanja i troškovnog računovodstva za fiksnu i mobilnu mrežu za 2012. godinu., tako da je u RFI izvještajima iskazana cijena polaznih poziva u okviru mrežnog koda pristupne tačke (lokalna originacija) je 0,0077€, a cijena nacionalnog polaznog poziva (single transit) 0,0101€ i kao takve cijene će se primjenjivati u skladu sa zakonskim rokom za izmjenu RIP-a.

Na osnovu aktuelnih i potencijalnih prepreka na tržište poziva koji potiču iz javne telefonske mreže i koji se pružaju na fiksnoj lokaciji – veleprodajni nivo, Agencija je naredila Crnogorskom Telekom-u, kao operatoru sa značajnom tržišnom snagom i sljedeće regulatorne obaveze: obaveza omogućavanja pristupa elementima mreže i njihovog korišćenja, obaveza obezbjeđivanja jednakog tretmana-nediskriminatornost, obaveza obezbjeđivanja preglednosti-referentna interkonekciona ponuda, obaveza odvajanja računovodstvenih evidencija i obaveza nadzora cijena i troškovnog računovodstva.

Crnogorski Telekom, kao operator sa značajnom tržišnom snagom na ovom relevantnom tržištu je dužan, u sklopu regulatorne obaveze omogućavanja pristupa elementima mreže i njihovog korišćenja, u roku od 30 dana od dana prijema ovog rješenja da preduzme mjere u cilju ispunjavanja svih opravdanih zahtjeva za pristup i korišćenje određenih elemenata elektronskih komunikacionih mreža i pripadajuće infrastrukture.

Crnogorski Telekom je, shodno obavezi transparentnosti propisanoj u sklopu regulatornih obaveza nakon obavljenog prvog kruga analize ovog relevantnog tržišta, objavio Referentnu interkonekcionu ponudu u februaru mjesecu 2011.godine. Ovom referentnom ponudom definisao je uslove pružanja i cijene relevantnih usluga. Objavljivanjem pomenute Referentne ponude ispunjena je mjera transparentnosti iz tačke 2.3. dispozitiva Rješenja, kao i mjera nediskriminatornosti iz tačke 2.2. dispozitiva, jer je Agencija ocjenom usklađenosti Referentne ponude sa zakonom utvrdila da su uslovi koji se nude u pogledu uslova pružanja i cijene relevantne usluge jednaki za sve, čime je ispunjen i princip nediskriminatornosti. Za ispunjenje obaveza iz stava 5 dispozitiva tj. promjenu jediničnih cijena u Referentnoj interkonekcionoj ponudi,

Crnogorskom Telekomu je ostavljen rok od 90 dana, u kojem roku je dužan i da tako izmijenjenu Refernetnu interkonekcionu ponudu objavi.

Nakon Odluke o prihvatanju sprovedenih aktivnosti Crnogorskog Telekoma A.D. na Projektu računovodstvenog odvajanja i troškovnog računovodstva za 2012 godinu broj 0102-4739/2 od 26.09.2013.godine, Crnogorski Telekom je dostavio izvještaj o jediničnim cijenama, koji je baziran na istorijskom troškovnom računovodstvu (HCA) i potpuno raspodijeljenim troškovima (FAC), u kojem su dati podaci o jediničnim cijenama za servise iz stave 5 dispozitiva za 2011, 2012 godinu, kao i podaci o važećim cijenama.

Agencija može pristupiti utvrđivanju cijena relevantnih usluga na osnovu Revidiranih regulatornih godišnjih finansijskih izvještaja u periodu do naredne analize relevantnog tržišta.

Navedene regulatorne obaveze su adekvatne i proporcionalne identifikovanim aktuelnim i potencijalnim preprekama razvoju konkurencije na relevantnom tržištu, što je detaljno obrazloženo u dokumentima koji su sastavni dio ovog Rješenja.

Žalba na rješenje ne odlaže njegovo izvršenje, shodno članu 19 stav 7 Zakona o elektronskim komunikacijama.

PRAVNA POUKA

Protiv ovog rješenja, može se izjaviti žalba Ministarstvu za informaciono društvo i telekomunikacije u roku od 15 dana od dana prijema rješenja.

Predsjednik Savjeta
Djurović